

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: **M. G.**, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem v Praze 5, Křížová 25, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 18. 4. 2005, č. j. 19 Cad 14/2005 - 14,

t a k t o :

Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 18. 4. 2005, č. j. 19 Cad 14/2005 - 14, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 25. 1. 2005, č. j. X, zamítla žalovaná žádost žalobce o plný invalidní důchod pro nesplnění podmínek ustanovení § 38 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění.

Proti citovanému rozhodnutí podal žalobce včas žalobu, ve které uvedl, že žádá o přezkum uvedeného rozhodnutí, kterým byla zamítnuta jeho žádost o přiznání částečného invalidního důchodu. Žalobce rovněž požádal, aby mu byl podle ustanovení § 138 o. s. ř. ustanoven zástupce pro toto řízení z řad advokátů, a to proto, že pobírá pouze částečný invalidní důchod ve výši kolem 4200 Kč měsíčně a je nemajetný. Žalobce dále poukázal na tu skutečnost, že posudková komise OSSZ Bruntál mu změnila důvod částečné invalidity, kdy mu bylo řečeno, že je nadále invalidní (částečně) pro obecnou chorobu – vysoký krevní tlak, zatímco správně měl být uznán jednak plně invalidní, a současně měl být jeho stav zhodnocen pro daleko závažnější chorobu, kterou je těžká pourazová epilepsie. Napadené rozhodnutí však o změně posuzování důvodu částečné invalidity ničeho neobsahuje.

O návrhu na ustanovení zástupce pro řízení o žalobě proti shora citovanému rozhodnutí žalovaného rozhodl Krajský soud v Ostravě usnesením ze dne 18. 4. 2005,

č. j. 19 Cad 14/2005 - 14, tak, že návrh na ustanovení zástupce žalobci se zamítá. Krajský soud předně poukázal na to, že žalobcem doložené potvrzení o jeho osobních, majetkových a výtěžkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce nasvědčuje tomu, že splňuje podmínky pro osvobození od soudních poplatků, nicméně žalobce neuvedl, kterého dne prohlášení sepsal, a především nestvrdil svým podpisem, že údaje uvedené v prohlášení jsou pravdivé, a že nezamlčel žádné okolnosti, které by mohly mít vliv na rozhodování soudu o osvobození od soudních poplatků. Rozhodující důvod, o který krajský soud opřel své rozhodnutí, však spočíval v tom, že žalobce neprokázal, že by byl postižen takovou zdravotní poruchou, pro kterou by byl neschopen činit příslušné procesní úkony. Naopak z jeho podání vyplývá, že chápe smysl soudního jednání a je schopen dostatečnou měrou chránit své zájmy. Z uvedeného tak podle názoru krajského soudu vyplývá, že ochrana práv žalobce v tomto řízení nevyžaduje, aby mu soud ustanovil zástupce k ochraně jeho zájmů.

Usnesení Krajského soudu v Ostravě napadl žalobce (dále jen „stěžovatel“) včas podanou kasační stížností, ve které uvedl, že pokud jeho „Prohlášení o osobních, majetkových a výtěžkových poměrech“ nebylo opatřeno datem a podpisem, pak měl být stěžovatel vyzván k doplnění. K samotné úvaze krajského soudu, že u stěžovatele nebyl splněn předpoklad potřeby zástupce k ochraně svých práv, stěžovatel poukazuje na to, že podmínky pro ustanovení zástupce nelze posuzovat jen z toho hlediska, zda stěžovatel je schopen korespondovat se soudem, či nikoli, nebo si nechat v ojedinělém případě dopis soudu napsat. Stěžovatel sám však v celé šíři nemůže právní, případně medicínskou problematiku sporu obsáhnout. Zákonné hledisko klade důraz na „ochranu práv zájmu“, tedy advokát by neměl být ustanoven zejména, pokud by se jednalo o zneužití práva. O takový případ se však nejedná, neboť stěžovatel je dosti vážně zdravotně postižen v souvislosti s pracovním úrazem, který utrpěl. Stěžovatel proto navrhuje, aby napadené usnesení bylo na podkladě jeho kasační stížnosti změněno a k ochraně jeho práv mu byl ustanoven zástupce z řad advokátů.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil ve své kasační stížnosti, a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

Ačkoli stěžovatel v podané kasační stížnosti výslovně neuvedl, pro který z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 s. ř. s. žádá o přezkoumání napadeného usnesení, z povahy tohoto rozhodnutí je zřejmé, že stěžovatel napadl rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě z důvodu uvedeného v ustanovení § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. Podle tohoto ustanovení lze kasační stížnost podat z důvodu nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí návrhu nebo o zastavení řízení.

Podle ustanovení § 35 odst. 7 s. ř. s., může předseda senátu navrhovateli (žalobci), u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to třeba k ochraně jeho práv, na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát. Z citace uvedeného zákonného ustanovení vyplývá, že účastníku lze ustanovit zástupce tehdy, jestliže jsou kumulativně splněny dvě podmínky: 1) jde o účastníka, u něhož jsou dány předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, a 2) jestliže je to třeba k ochraně jeho zájmů.

Krajský soud v Ostravě dospěl k závěru, že stěžovatel neprokázal, že by byl postižen takovou zdravotní poruchou, pro kterou by byl neschopen činit příslušné procesní úkony; naopak z jeho podání vyplývá, že chápe smysl soudního jednání a je schopen dostatečnou měrou chránit své zájmy. Krajský soud tak zjevně ztotožnil plnou způsobilost k právním úkonům se schopností stěžovatele kvalifikovaně ochránit své zájmy v řízení před krajským soudem. S takovým závěrem nelze souhlasit. Úvaha krajského soudu totiž zcela popírá smysl ustanovení § 35 odst. 7 s. ř. s., neboť navozuje představu, že advokáta lze ustanovit pouze nemajetné osobě, jejíž stav se blíží či rovná naplnění podmínek pro omezení či zbavení způsobilosti k právním úkonům. Za takové situace by však bylo primárně třeba ustanovit účastníku řízení opatrovníka, nikoli advokáta. Elementární schopnost orientovat se v soudním procesu tak zjevně není tou okolností, se kterou zákon spojuje možnost ustanovit žalobci zástupce, je-li prokázáno, že nedostatek prostředků by mu mohl bránit zajistit si pomoc zástupce sám.

Základní východiska, ze kterých by měl krajský soud při svém hodnocení předpokladů pro ustanovení zástupce vycházet, spatřuje Nejvyšší správní soud především v předpokládané schopnosti osoby, jež o ustanovení zástupce žádá, vypořádat se s koncentrační a dispoziční zásadou řízení před správními soudy. Z tohoto úhlu pohledu je tedy třeba na prvním zkoumat kvalitu zpracování žaloby. Zda obsahuje veškeré zákonem stanovené náležitosti, jakým způsobem jsou precizovány žalobní body (jedná se o jejich kvalifikované uplatnění nebo pouze kuse vyjádřený nesouhlas s napadeným rozhodnutím správního orgánu) apod. Podání žalobce ze dne 4. 2. 2004 za dostatečně kvalifikované uplatnění nároku rozhodně označit nelze. Úvaha soudu musí směřovat i k hodnocení složitosti věci, přičemž je třeba vyvarovat se situace, kdy by upřednostňování tohoto aspektu vedlo na základě tvořící se judikatury k faktickému vyloučení možnosti účinně se domáhat ustanovení zástupce ve smyslu § 35 odst. 7 s. ř. s. To by nepochybně vedlo k diskriminaci nemajetných žalobců oproti těm, kteří si i pro především právně jednodušší případy mohou zajistit právní pomoc.

Nejvyšší správní soud v projednávané věci poukazuje i na částečnou nepřezkoumatelnost napadeného usnesení. Tato nepřezkoumatelnost je spatřována v nesrozumitelnosti hodnocení nedostatků „Prohlášení o osobních, majetkových a výtěžkových poměrech“ zaslaných krajskému soudu žalobcem. Ačkoli krajský soud poukázal na to, že dané prohlášení nebylo opatřeno datem a podpisem, není zřejmé, zda tato skutečnost měla vliv na zamítnutí žádosti o ustanovení zástupce nebo se jednalo o izolovanou poznámku, jež na posouzení věci neměla žádný vliv.

Nejvyšší správní soud proto vyhověl kasační stížnosti stěžovatele a věc vrací Krajskému soudu v Ostravě, aby posoudil stěžovatelovu žádost o ustanovení zástupce pro řízení o žalobě proti napadenému rozhodnutí žalované, a to z hledisek výše uvedených.

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti bylo rozhodnuto v souladu s ustanovením § 110 odst. 2 s. ř. s., podle kterého zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu a vrátí-li mu věc k dalšímu řízení, rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 24. října 2005

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu